

ДО ПИТАННЯ ПОНЯТТЯ КРИПТОАКТИВІВ

Устинова Ірина Петрівна

к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного і адміністративного права
Національний авіаційний університет

Толкачова Ірина Анатоліївна

к.ю.н., доцент кафедри конституційного і адміністративного права
Національний авіаційний університет

Гусар Ольга Анатоліївна

к.ю.н., доцент кафедри конституційного і адміністративного права
Національний авіаційний університет

Визначення поняття крипто валюти в чинній науковій думці не має однозначного твердження. У червні 2019 року FATF оновила свої Рекомендації та визначила Virtual Активи (VA) як цифрове представлення вартості, якою можна торгувати цифровим способом, або передані, і можуть бути використані для оплати чи інвестиційних цілей. VA це робить такими, що не включаються до складу цифрових виражень фіатних валют, цінних паперів та іншого фінансові активи.

Українським законодавцем поняття крипто валют прийнято у Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового ураження» (№ 361-IX), та визначає, що віртуальним активом є цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або переказувати, та яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей.

Однак така відповідь не може вважатися ні повною, ні достатньою, оскільки вказаний вище закон розглядає їх лише під одним кутом та з певною метою, що сформульована в його преамбулі та загалом у назві. Вони є феноменом, який потребує ретельної уваги з боку законодавця, оскільки їх існування зачіпає фундаментальні основи цивільного права.

Якщо взяти до уваги вже згадане нами визначення, то для того щоб об'єкт вважався віртуальним активом, він має відповідати трьом критеріям: наявність вартості (value), можливість до обігу в цифровому форматі (transferability) та можливість до його обміну на інші об'єкти цивільного права (payment or investment purpose).

FATF наголошує, що віртуальні активи відрізняються від фіатної валюти (вона ж "реальна валюта") "реальні гроші" або "національна валюта", що є грошима країни, яка зазначена як законний платіжний засіб. Існуючі терміни, такі як криптовалюта, цифрові активи та віртуальна валюта були консолідовані у визначенні віртуальних активів та відповідних постачальників послуг, таких як біржі, певні типи постачальників гарантів та постачальників фінансових послуг

для Initial Coin Пропозиції (ICO). FATF використовує термін "віртуальний актив" для позначення цифрових зображень вартість, яка може торгуватися або передаватися цифровим способом і може бути використана для оплати чи інвестицій цілі, включаючи цифрові подання вартості, які функціонують як засіб обміну, а одиниця рахунку та / або запас вартості.

Світовий законодавець протягом останніх років при спостереженні розвитку крипто ринку, напрацював пласт законодавства. Україна теж не була осторонь. З огляду на чинні норми законодавства України (Цивільний кодекс України, Закон України "Про Національний банк України", Закон України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні", Закон України "Про інформацію" та інші) поняття "криптовалюта" та регулювання операцій з нею не підпадають під режим регулювання.

В грудні 2020 року український парламент в першому читанні ухвалив закон «Про віртуальні активи». Між іншим, автор зазначає, що український законодавець дотримався рекомендацій 2019 року FATF, який визнав постачальників послуг віртуального майна (VASP), як будь-яка фізична або юридична особа, яка веде одну або декілька наступних заходів або операцій від імені або від імені іншої фізичної чи юридичної особи та виконує наступні види діяльності: обмін між віртуальними активами та фіатними валютами; обмін між однією або кількома формами віртуальних активів; передача віртуальних активів; зберігання та/або адміністрування віртуальних активів чи інструментів.

Український законодавець пропонує, що віртуальний актив – сукупність даних в електронній формі, яка має вартість та існує в системі обігу віртуальних активів. Віртуальний актив може бути як самостійним об'єктом цивільного обороту, так і посвідчувати майнові або немайнові права, зокрема, права вимоги на інші об'єкти цивільних прав.

Цим документом визначена численна кількість понять, що визначають крипто ринок та обіг валют на ньому. Таким поняттями є: гаманець віртуального активу; забезпечений віртуальний актив; ключ віртуального активу; незабезпечений віртуальний актив; постачальники послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів; види діяльності постачальників послуг (зберігання або адміністрування віртуальних активів та ключів віртуальних активів; обмін віртуальних активів; переказ віртуальних активів; участь і надання фінансових послуг, пов'язаних із пропозицією емітента та/або продажем віртуальних активів); ринок віртуальних активів; система обігу віртуальних активів; учасники ринку віртуальних активів.

На постачальників фінансових послуг покладено відповідальність та повноваження по забезпеченню контролю над віртуальними активами. Важливе місце приділяється їх участі в наданні фінансових послуг, пов'язаних із послугами емітента, що покликаний допомогти національним органам влади у розумінні та розвитку регуляторних та наглядових заходів щодо діяльності VA та VASP. Окремі повноваження щодо допомоги суб'єктам приватного сектору, які прагнуть брати участь у діяльності VA, розуміти їх зобов'язання щодо здійснення політики попередження відмивання коштів та фінансування тероризму, і забезпечення способів ефективного виконання вимог законодавства.

Важливо зазначити, що український законодавець визначив, що віртуальні активи є нематеріальним благом, особливості обігу якого визначаються Цивільним кодексом України та цим Законом. Віртуальні активи можуть бути незабезпеченими або забезпеченими. Незабезпечені віртуальні активи не посвідчують жодних майнових або немайнових прав, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав. Забезпечені віртуальні активи посвідчують майнові або немайнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав. Під забезпеченням віртуального активу розуміється посвідчення ним майнових або немайнових прав, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав. Забезпечення віртуальних активів не є забезпеченням виконання зобов'язання.

Література:

1. Офіційний сайт ФАТФ. URL: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Virtual-currency-key-definitions-and-potentialaml-cft-risks.pdf>. (дата звернення 12.01.2021 р.)
2. Проект Закону «Про віртуальні активи». URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69110 (дата звернення 12.01.2021 р.).
3. Легалізація криптовалют: концепція від Мінекономрозвитку. URL: https://buh.ligazakon.net/news/181380_legalzatsya-kriptovalyut-kontseptsiya-vid-mnekonomrozvitku. (дата звернення 20.01.2021 р.).
4. The current state of the legislative ensurance of the market regulation of crypto currency in Ukraine. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: юридичний вісник «Повітряне і космічне право»* 2019.№ 3(52). с.95-101.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПЛАТИ РОЯЛТІ ВІД ГАСТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Хатнюк Наталія Сергіївна

професор кафедри публічного та
приватного права, д.ю.н., доцент
Факультету права та міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченка

Левицька Анастасія Андріївна

студентка II курсу
Факультет права та міжнародних відносин
Київський університет імені Бориса Грінченка

Останнім часом все частіше виникає питання захисту прав інтелектуальної власності, особливо авторських прав. Саме тому варто звернути увагу на виплату роялті. Адже, згідно з законодавством автор має право на частку доходів отриманих від використання його твору у вигляді роялті.

Спершу визначимо, що ж таке «роялті». Податковий кодекс визначає роялті – це будь-який платіж, отриманий як винагорода за використання або за надання права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, а саме на будь-які літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, передачі (програми) організацій мовлення, інші аудіовізуальні твори, будь-які права, які охороняються патентом, будь-які зареєстровані торговельні марки (знаки на товари і послуги), права інтелектуальної власності на дизайн, секретне креслення, модель, формулу, процес, права інтелектуальної власності на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау). Отже, роялті як платіж за використання (не відчуження) необоротного активу для його (роялті) одержувача є грошовим потоком, який належить до операційної діяльності. Виплата цієї винагороди надає можливість митцям творити музику та популяризувати її на концертах, різних онлайн платформах. [2, п.п. 14.1.225]

Загалом не усі платежі за використання об'єкта інтелектуальної власності відносяться до роялті. Не вважаються роялті платежі, отримані як винагорода за користування програмою для комп'ютерів, якщо умови використання обмежені функціональним призначенням такої програми та її відтворення обмежене кількістю копій, необхідних для такого використання (використання "кінцевим споживачем"). Не є роялті кошти за придбання примірників, а саме екземплярів та копій об'єктів інтелектуальної власності, і в електронній формі також, для використання за своїм функціональним призначенням для кінцевого споживання або для перепродажу такого примірника (копії, екземпляра) та за купівлю речей